

Najčešće vrste meduza u Jadranu

CENTAR ZA INVAZIVNE VRSTE
INSTITUT ZA POLJOPRIVREDU I TURIZAM

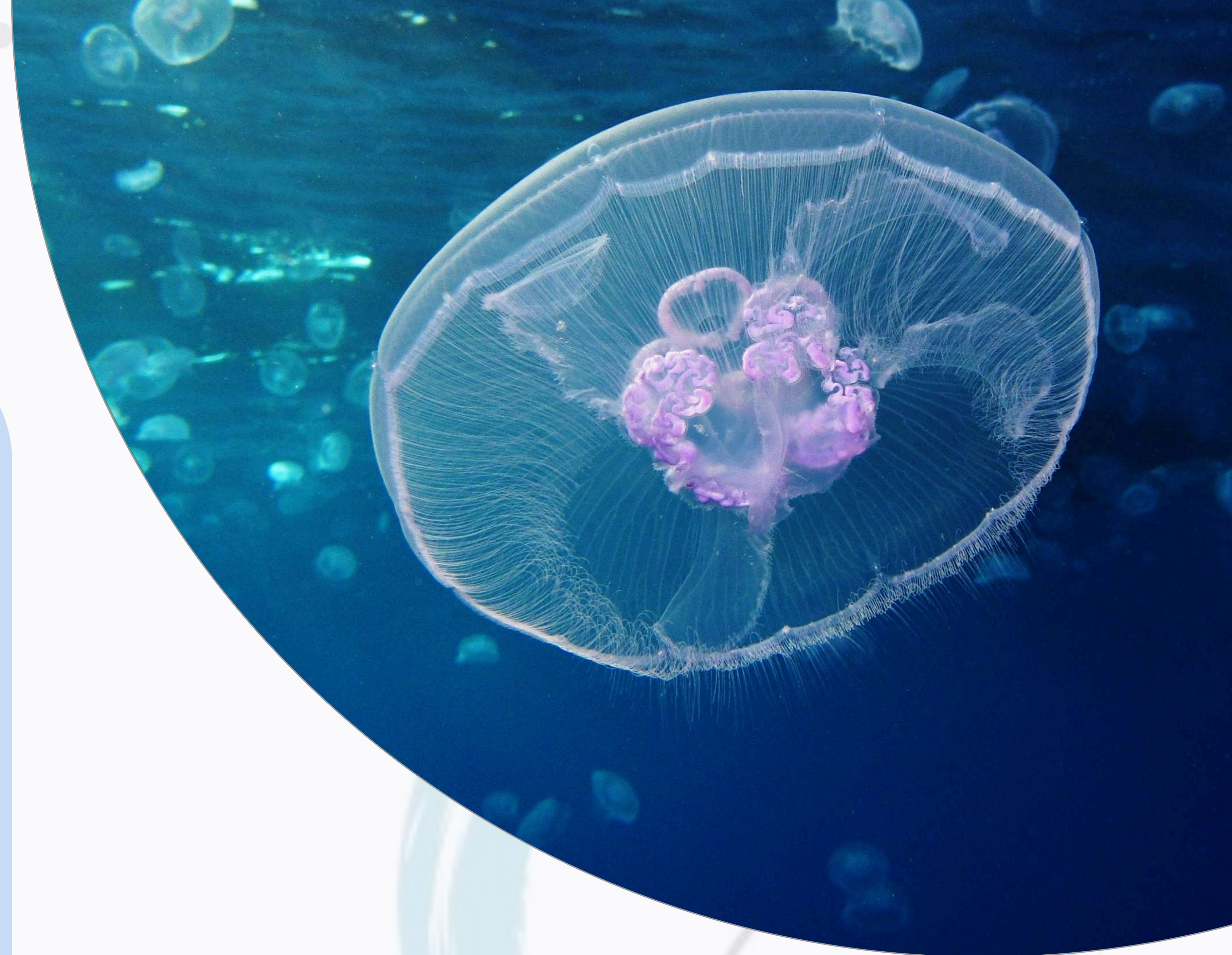
Što su to meduze?

Meduze spadaju u slobodno plivajuće žarnjake (Cnidaria) zrakasto simetrična tijela u obliku klobuka, zvona ili kišobrana.

Tijelo im se sastoji od želatinozne tvari s velikim udjelom vode (do 99%). Na rubu klobuka nalazi se veći ili manji broj lovki, između kojih su smješteni mali mjehurasti osjetni organi (za svjetlo i ravnotežu).

Usta su im u sredini, s donje strane klobuka, na kraćem ili duljem dršku. Živčani sustav im je slabo razvijen. U klobuku se nalazi i sustav mišića čijim stezanjem se istiskuje voda i tako se pokreće kroz vodu.

Hrane se planktonom i sitnim morskim životinjama koje hvataju svojim lovkama opremljenim žarnim stanicama. Prirodni neprijatelji meduza su neke vrste riba i morskih kornjača, a zabilježen je i kanibalizam.

Meduze koje dijelimo na razrede režnjaka (Scyphozoa) koje još nazivamo skifomeduzama, te razred obrubnjaka (Hydrozoa) još znamo kao hidromeduzama.

Režnjaci kraće vrijeme provode u obliku polipa (nespolni, sjedilački stadij), a duži period provode kao meduze (spolni, slobodno plivajući stadij).

Obrubnjaci samo kraću (spolnu) fazu provedu u obliku meduze.

Uhati klobuk (*Aurelia aurita*)

Nije opasna za čovjeka

Vrlo česta meduza u Jadranu.

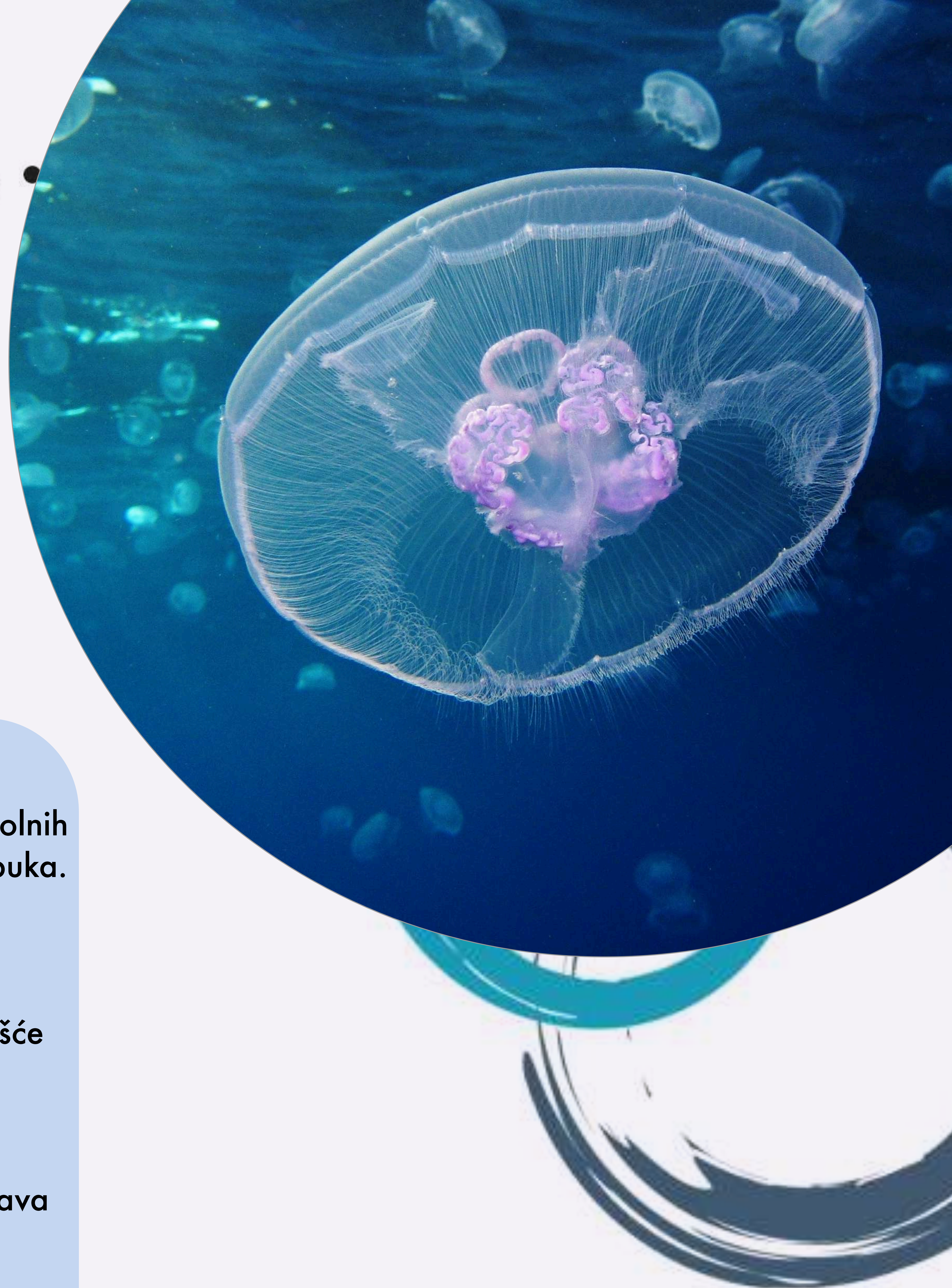
Lako ju prepoznamo po ljubičastoj (ružičastoj) boji 4 spolnih žlijezda u obliku potkove koje se vide s gornje strane klobuka.

Prozirna je i obično naraste do 20 cm u promjeru

Hrani se planktonom, manjim meduzama i mekušcima

Kozmopolitska je vrsta, obitava u obalnim vodama, najčešće pri samoj površini, ali je možemo naći i do dubine od 10 metara.

Pojavljuje se u velikom broju u proljeće i ljeti kada doživljava vrhunac reproduktivnog razvoja. Smanjivanje brojnosti populacije može se očekivati u trenu kada iscrpe zalihe zooplanktona i ostalog sitnog plijena kojim se hrane, ili pod utjecajem vremenskih prilika u vidu jače bure i valova.

Morska pluća (*Rhizostoma pulmo*)

Nije opasna za čovjeka

Meduza *Rhizostoma pulmo* (Morska pluća) česta je vrsta meduze u Jadranu koja može narasti preko 50-60 cm i težiti preko 10 kilograma.

Klobuk ove meduze na sredini je ispupčen, a rub je sastavljen od 80 malih krpica. Osnovna boja meduze je bijela s plavičastim odsjajem koji je osobito izražen na rubu klobuka.

Hrani zooplanktonom, a i sama je omiljena hrana morskim kornjačama.

Meduze za vrijeme svog plivanja ponekad dodirnu morsko dno, pri jednom takvom dodiru na meduzu mogu prijeći pješčani rakovi (*Liocarcinus vernalis*) koji se uz pomoć meduze sele na neku udaljenu lokaciju.

Nije opasna za ljude, samo kod osjetljivih ljudi može izazvati lakši osip na koži.

Mediteranska meduza (*Cotylorhiza tuberculata*)

Nije opasna za čovjeka

Česta meduza u Jadranu.

Endemična je, hrani se planktonom, najčešće se nalazi u otvorenom moru, a ponekad nas počasti i susretom u obalnoj dijelu Jadrana.

Ne morate se plašiti dodira, njezine žarnice nemaju nikakav ili vrlo blagi učinak na ljude. Praksa je pokazala da samo vrlo osjetljivi ljudi osjete blago peckanje u dodiru kože s njezinim žarnicama.

Njezin gladak povišen klobuk okružen je olukom poput prstena, ima kraće i duže žarnice bijele i žarko plave do ljubičaste boje.

Uglavnom, riječ je o spektakularnim primjercima dobroćudne autohtone meduze.

Morska mjesečina (*Pelagia noctiluca*)

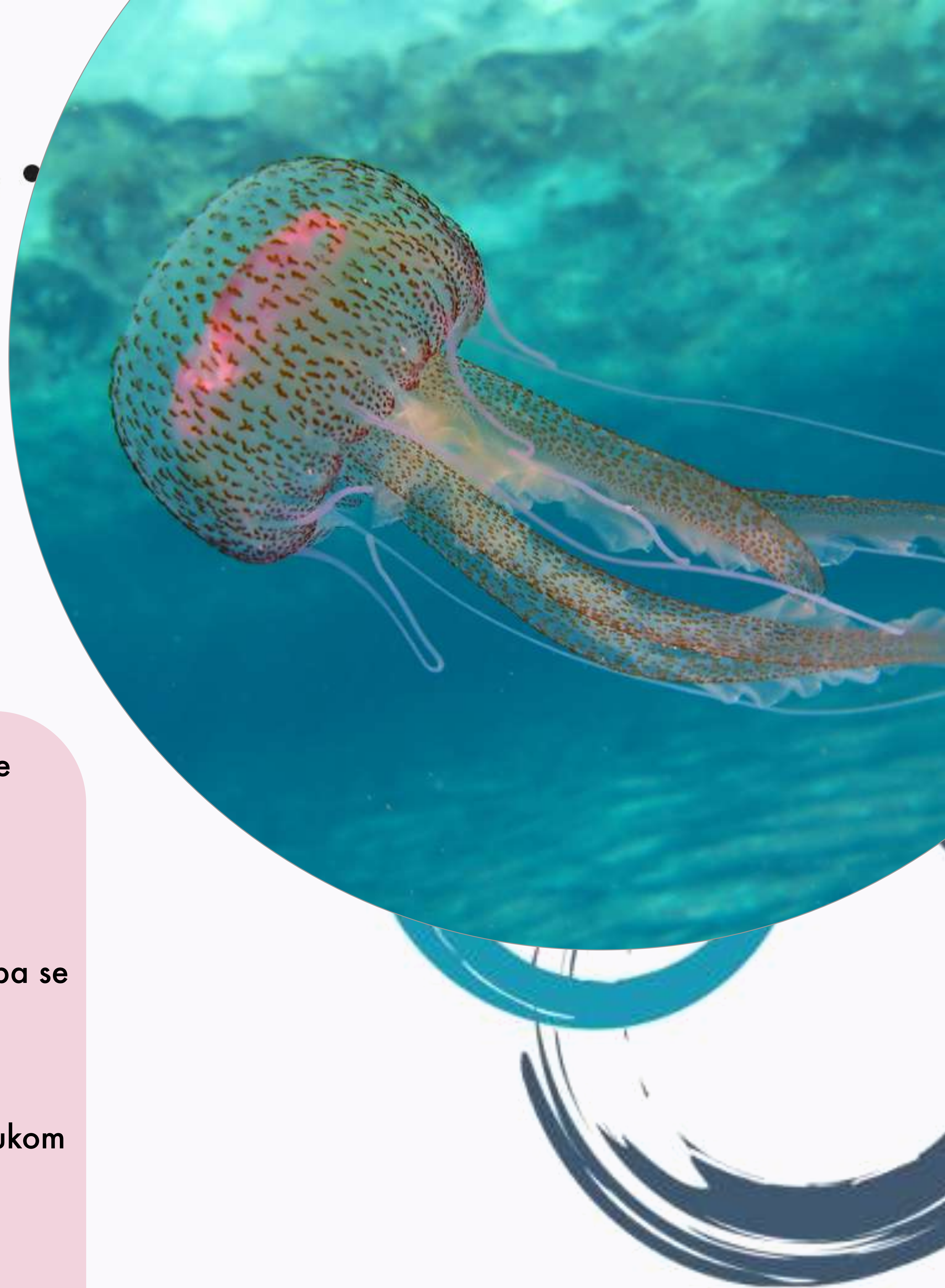
Opasna za čovjeka

Morska mjesečina je tipično pučinska vrsta no ponekad je morske struje i valovi nanesu do obala gdje je prijetnja kupaćima.

Naziv *Pelagia noctiluca* dolazi od grčke riječi pélagos (otvorena pučina) te od latinske nox (noć) i lux (svjetlo) pa se ova meduza može opisati kao organizam morske pučine koji ima sposobnost svijetliti u tami.

Relativno je mala meduza s polukružnim ružičastim klobukom ispod kojeg se nalaze lovke. Naraste do 20 centimetara duljine i do šest centimetara promjera klobuka.

Pri kontaktu s ljudskom kožom javlja se jaka bol i nastaju ozljede slične opeklinama koje teško zarastaju, a nakon njih ostaje depigmentacija kože ili čak i ožiljak.

Kompas meduza (*Chrysaora hysoscella*)

Opasna za čovjeka

Česta meduza u Jadranu.

Prepoznamo ju prema žuto-smeđem klobuku koji podsjeća na kompas. Može narasti do 30 centimetara u promjeru, a lovke do 1 metra duljine.

Hrani se zooplanktonom a giba se uglavnom pomoću morskih struja u gornjem stupcu morske vode. Pigmentirane mrlje omogućavaju ovoj meduzi percepciju promjene svjetlosti.

Prirodni neprijatelj su joj morske kornjače i riba *Mola Mola* (Veliki bucanj) koji se njome hrane.

Odrasle jedinke ove vrste imaju dugačke lokve čije žarnice koje u u dodiru s kožom peku.

Ovo ljeto imamo puno dojava o pojavi kompas meduze diljem Jadrana. Obično se pojavljuju pojedinačno u plićaku nošene strujama i valovima.

Aequorea forskalea

Nije opasna za čovjeka

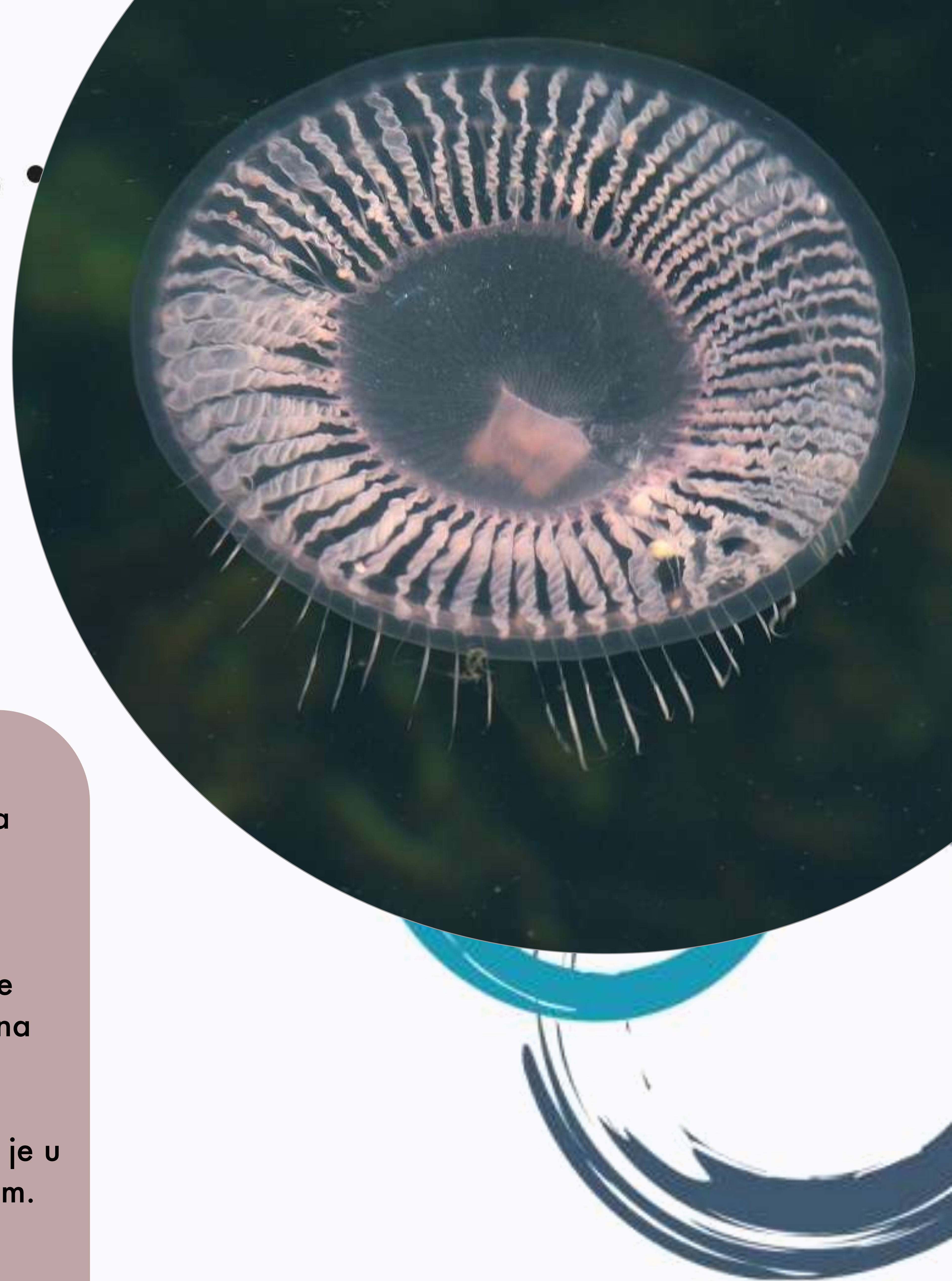
Meduza *Aequorea forskalea* spada u razred Hydrozoa (Obrubnjaci) koja veći dio života provode u obliku polipa na morskom dnu.

Obrubnjaci samo kraću (spolnu) fazu provedu u obliku meduze. Klobuk ove meduze dosegne 10 cm a tijelo joj je sasvim prozirno, zbog čega je teško uočljiva bez obzira na svoju veličinu.

Široko je rasprostranjena, osim na Mediteranu, nalazimo je u Atlantskom, Tihom i Indijskom oceanu na dubinama 0-10 m.

Tijekom proljetnih mjeseci pojavljuje se u blizini obala.

Nije opasna za čovjeka.

Tko je Centar za invazivne vrste?

Centar za invazivne vrste djeluje pri Institutu za poljoprivredu i turizam u Poreču. Osnovan je još 2015. godine najprije u virtualnom obliku a od 2018. godine i fizički.

Cilj Centra je edukacija, popularizacija i podizanje javne svijesti o invazivnim biljnim i životinjskim vrstama ali i o ostalim ekološkim temama.

Aktivno uključujemo nadležne institucije na području grada Poreča ali i šire, kao i djecu i građane u cilju očuvanja zdravlja i naše jedinstvene prirodne baštine.

ŠTO RADIMO?

- provodimo znanstvena istraživanja
- odlazimo na terenski rad
- monitoring i kartiranja stranih invazivnih vrsta
- pratimo stanje populacija prisutnih invazivnih vrsta
- provodimo ekološka istraživanja (npr. praćenje ekološkog stanja vodenih tijela - lokvi)
- kontinuirano educiramo građane putem radionica (radionice poput Mini morskog školjčara), predavanja u školama, vrtićima
- provodimo citizen science kampanje
- pripremamo informativne edukativne kojeg dijelimo putem društvenih mreža te putem medija
- pružamo stalni kontakt svim zainteresiranim građanima

Pozivamo sve građane ukoliko uočite neku neobičnu vrstu u svojoj blizini ili samo želite saznati neku informaciju da nam se javite.

Tu smo za sva pitanja :)

Vaš CIV (Barbara, Danijela i Mirela)

Tel: +385 408 328

E-mail: civ@iptpo.hr

Adresa: Ulica Karla Huguesa 8, Poreč

Facebook: <https://www.facebook.com/civporec>

